

PREVOD OBCHODNÉHO PODIELU

Delivery of trade share

Lucia Ondrušová

Zmeny vo vlastníckych vzťahoch obchodných spoločností (vlastnícke transakcie) predstavujú zmeny, pri ktorých dochádza k vytváraniu a reorganizácii obchodných spoločností, uskutočňuje sa prostredníctvom nich proces ekonomickej integrácie až svetovej globalizácie. Zmeny vo vlastníckych vzťahoch môžu zároveň viesť k posilneniu výkonnosti ekonomík a zlepšeniu celkovej situácie nie len pre konkrétnu obchodnú spoločnosť, ale aj pre ostatné obchodné spoločnosti resp. pre ľudstvo z titulu zvyšovania ekonomických úžitkov.

Samotné zmeny vo vlastníckych vzťahoch predstavujú špecifickú kategóriu zmien, ktoré nastávajú v obchodných spoločnostiach a významným spôsobom majú vplyv nie len na vlastné imanie danej obchodnej spoločnosti, ale aj na investorov, vlastníkov podielu na základnom imaní v inej obchodnej spoločnosti. Jednou zo zmien vo vlastníckych vzťahoch je **prevod obchodného podielu**.

Prevod obchodného podielu predstavuje zmenu vo vlastníckych vzťahoch, pri ktorej dochádza k odchodu zo spoločnosti jedného spoločníka, ktorý bude nahradený iným spoločníkom, ktorému odchádzajúci spoločník predá svoj obchodný podiel za určitú protihodnotu, ktorou môže byť buď peňažné plnenie alebo nepeňažné plnenie resp. svoj podiel daruje.

Pri prevode obchodného podielu ostáva výška základného imania v obchodnej spoločnosti nezmenená, zmení sa iba osoba, ktorá vlastní podiel na základnom imaní v obchodnej spoločnosti. V súvislosti s prevodom obchodného podielu je potrebné rozlišovať dva typy osôb, ktoré môžu daný podiel získať a to:

- ostatní spoločníci v obchodnej spoločnosti,
- osoba, ktorá doteraz v spoločnosti nefigurovala a nebola spoločníkom – tretia osoba.

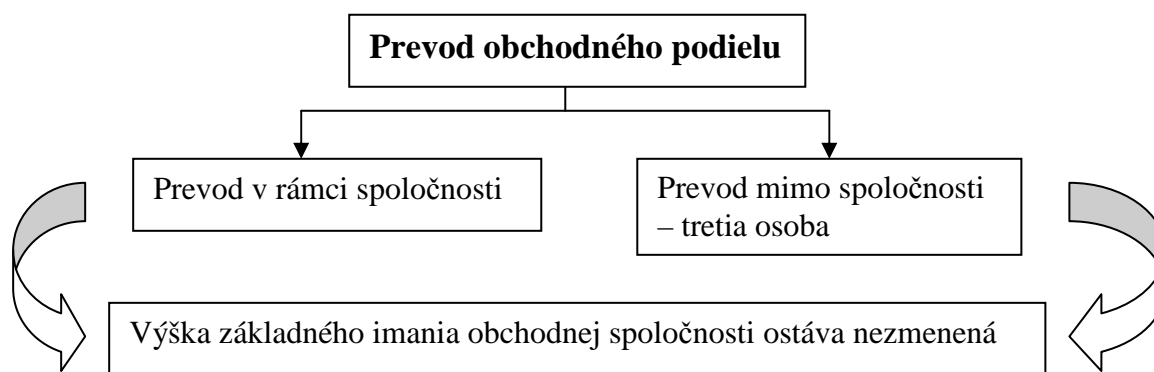

Schéma č. 1: Prevod obchodného podielu

Účtovné hľadisko prevodu obchodného podielu a oceňovanie

U spoločníka, ktorý obchodný podiel prevádza na inú fyzickú alebo právnickú osobu ide o predaj obchodného podielu za protihodnotu a vzdanie sa podielu na základnom imaní v inej obchodnej spoločnosti. Protihodnotou pri prevode obchodného podielu môže byť buď peňažné plnenie alebo úhrada v nepeňažnej podobe prostredníctvom rôzneho druhu majetku (napr. dlhodobý majetok, zásoby). Vyrovnanie v nepeňažnej podobe je vo svojej podstate

veľmi zriedkavé, ale nemožno ho vylúčiť. Zároveň je možné uskutočniť prevod obchodného podielu aj bezodplatne, darom.

Prevodom obchodného podielu sa spoločník vzdáva podielu na základnom imaní v inej obchodnej spoločnosti, čo z jeho pohľadu predstavuje predaj dlhodobého finančného majetku, o ktorom účtuje na konkrétnom účte v závislosti od výšky podielu na základnom imaní v účtovej skupine 06 – Dlhodobý finančný majetok.

Na základe zmluvy, dohody medzi predávajúcim – odstupujúcim spoločníkom a kupujúcim – novým spoločníkom, vznikne odstupujúcemu spoločníkovi pohľadávka voči novému spoločníkovi vo výške dohodnutej v zmluve, dohode. Pohľadávku zaúčtuje spoločník na ľarchu účtu 378 – Iné pohľadávky resp. účtu 315 – Ostatné pohľadávky. Súvzťažným účtom k vzniknutej pohľadávke zaúčtuje spoločník vznik výnosov, ktoré bude účtovať v prospech účtu 661 – Tržby z predaja cenných papierov a podielov. Zároveň musí znížiť prevádzaný podiel z majetkového účtu, ktorý má zaúčtovaný na príslušnom účte účtovej skupiny 06 – Dlhodobý finančný majetok súvzťažne s účtom nákladov a to na ľarchu účtu 561 – Predané cenné papiere a podiely.

Následne po zinkasovaní pohľadávky z titulu prevodu obchodného podielu si odstupujúci spoločník zúčtuje danú pohľadávku s príslušným účtom v závislosti od formy úhrady. V prípade peňažného plnenia ide o účet 221 – Bankové účty resp. vo veľmi málo prípadoch účet 211 – Pokladnica. V prípade nepeňažnej úhrady sa pohľadávka zúčtuje súvzťažne s príslušným majetkovým účtom – účty dlhodobého majetku resp. účty zásob alebo inej pohľadávky.

V prípade kupujúceho ide o výmennú transakciu, ktorá spôsobuje zmenu na konkrétne týkajúcich sa účtoch majetku a zároveň vznik záväzku voči predávajúcemu spoločníkovi obchodného podielu. V prípade kupujúceho, nadobúdateľa obchodného podielu na základnom imaní v inej obchodnej spoločnosti je potrebné rozlišovať:

- a) či ide o osobu, ktorá už je spoločníkom v danej obchodnej spoločnosti (prevod v rámci spoločnosti)
- b) či ide o osobu, ktorá v danej obchodnej spoločnosti doteraz nefigurovala – „nový“ spoločník (prevod mimo spoločnosti).

a) Prevod obchodného podielu v rámci spoločnosti

Ak sa kupujúcim obchodného podielu stáva iný spoločník spoločnosti – prevod obchodného podielu sa uskutoční v rámci obchodnej spoločnosti, spoločníkovi sa zvýši jeho podiel na základnom imaní obchodnej spoločnosti. V súvislosti s odkúpením obchodného podielu vzniká spoločníkovi záväzok voči predávajúcemu – odchádzajúcemu spoločníkovi. Zároveň tým získava kupujúci – spoločník nový podiel na základnom imaní v spoločnosti, ktorý predstavuje z hľadiska účtovníctva dlhodobý finančný majetok účtovaný na príslušnom účte účtovej skupiny 06 – Dlhodobý finančný majetok. Úhrada za obchodný podiel môže byť buď v peňažnej forme alebo v nepeňažnej forme.

Keďže sa podiel prevádza v rámci spoločnosti, je potrebné, aby si kupujúci – spoločník prepočítal výšku celkového podielu na základnom imaní v obchodnej spoločnosti. Dôležitosť výšky uvedeného podielu vyplýva z titulu možného vzniku vzťahu materský a dcérsky podnik, ktorý za určitých podmienok a splnení podmienok stanovených zákonom o účtovníctve musia zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku za konsolidovaný celok.

b) Prevod obchodného podielu mimo spoločnosti

Odchádzajúci spoločník sa môže rozhodnúť uskutočniť prevod obchodného podielu aj mimo spoločnosť na iného „nového“ spoločníka, ktorý v spoločnosti doteraz nevystupoval. Takýto prevod obchodného podielu je možné uskutočniť, len ak to povoľuje spoločenská zmluva, a ak spoločníci nemajú prednostné právo na odkúpenie obchodného podielu, resp. ak

sa tohto prednostného práva vzdali. Zároveň, ak tak stanovuje spoločenská zmluva, je potrebné schválenie prevodu obchodného podielu aj valným zhromaždením spoločnosti.

V prípade uskutočnenia prevodu obchodného podielu na „nového“ spoločníka, platí obdobný vzťah ako pri prevode na iného spoločníka spoločnosti. „Nový spoločník“ sa zmluvou zaviazal uhradiť buď prostredníctvom peňažných prostriedkov alebo prostredníctvom nepeňažného majetku záväzkov. Úhradou záväzku získa spoločník podiel na základnom imaní v obchodnej spoločnosti, ktorý bude vykazovať na príslušnom účte účtovej skupiny 06 – Dlhodobý finančný majetok v závislosti od získanej výšky podielu na základnom imaní v obchodnej spoločnosti.

Bezodplatný prevod obchodného podielu je ďalšou možnosťou, ako previesť podiel na základnom imaní v obchodnej spoločnosti na inú osobu. Uskutočnenie prevodu obchodného podielu bezodplatne sa vyskytuje predovšetkým medzi *nepodnikateľskými subjektami*, ktoré nie sú obchodnými spoločnosťami. Vzhľadom k uvedenej situácii nie je bezodplatný prevod obchodného podielu predmetom účtovníctva a nevykazuje sa v účtovníctve, ale má dopad iba vo vzťahu k daňovým súvislostiam.

Vo výnimočných prípadoch môže dôjsť k darovaniu obchodného podielu aj medzi obchodnými spoločnosťami – účtovnými jednotkami, ktoré musia danú transakciu vykázat' vo svojom účtovníctve, čím ovplyvnia výšku majetku a zdrojov majetku.

V prípade predávajúceho nevzniká z dôvodu darovania obchodného podielu pohľadávka voči kupujúcemu a tým mu nevzniká ani výnos z predaja dlhodobého finančného majetku. V súvislosti s darovaním obchodného podielu mu vzniknú náklady, ktoré budú predstavovať náklady z hospodárskej činnosti a nie finančné náklady ako by to bolo v prípade prevodu obchodného podielu predajom. Daný bezodplatný prevod obchodného podielu predstavuje dar, ktorý účtovná jednotka – predávajúci vykáže v nákladoch na ľarche účtu 543 – Dary. Súvzťahným účtom k nákladovému účtu je účet konkrétneho finančného majetku, na ktorom je vykázaný podiel na základnom imaní v inej obchodnej spoločnosti.

V prípade kupujúceho, či už je to iný spoločník v obchodnej spoločnosti alebo „nový“ spoločník do spoločnosti prístupujúci, sa jedná o získanie dlhodobého finančného majetku. V tomto prípade však nevznikne záväzkov voči predávajúcemu spoločníkovi obchodného podielu. Dary podľa platných postupov účtovania účtuje účtovná jednotka v závislosti od toho, či tento dar je prijatý od spoločníka spoločnosti alebo od iného subjektu. V prípade darovania od spoločníka spoločnosti súvzťahným účtom k účtu dlhodobého finančného majetku bude účet 413 – Ostatné kapitálové fondy. V prípade, ak je dar prijatý od iného podnikateľského subjektu, súvzťahným účtom bude účet 648 – Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti.

Záver

Prevod obchodného podielu predstavuje zmenu vo vlastníckych vzťahoch, pri ktorej dochádza k zmene v osobe spoločníka pri zachovaní výšky základného imania. Ide o zmenu, pri ktorej nenastáva významná zmena v danej obchodnej spoločnosti, avšak môže nastať situácia, ktorá povedie k zvýšeniu podielu na základnom imaní jedného zo spoločníkov, čím vznikne vzťah materský a dcérsky podnik, ktorý môže viesť k povinnosti zostavovať konsolidovanú účtovnú závierku.

Z hľadiska účtovníctva je potrebné rozlišovať, či prevod obchodného podielu sa uskutočňuje odplatne alebo bezodplatne. Pri prevode obchodného podielu za odplatu, úbytok podielu sa účtuje na ľarchu finančných nákladov. Naopak pri bezodplatnom prevode obchodného podielu sa úbytok podielu účtuje na ľarchu nákladov z hospodárskej činnosti.

Abstrakt

Prevod obchodného podielu predstavuje zmenu vo vlastníckych vzťahoch, pri ktorej dochádza k zmene spoločníka pri zachovaní výšky základného imania obchodnej spoločnosti.

Kľúčové slová: prevod obchodného podielu, spoločník, účtovanie.

Summary

Delivery of trade share is one type of owners relations changes, by which incoming to the change of partner and the basic capital keep the same amount.

Key words: Delivery of trade share, partner, accounts.

JEL klasifikácia: M41

Použitá literatúra

- [1] Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov.
- [2] Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky č. 23 054/2002-92, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre podnikateľov účtujúcich v sústave podvojného účtovníctva v znení neskorších predpisov.

Kontakt

Lucia Ondrušová, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 67 295 761, luciaondrusova@yahoo.com